

הישן תחת המטה פרק שני סוכה בא.

עין משפט
נר מצוה

ג' מ"י פ"ג מהלכות
פרה הלכה ו' סנה עשין
לגל:

לעזי רש"י

פריו"י (פריב"ד).
מכיר, מורגל.

רבינו חננאל

יליף אהל אהל כתיב
הא אדם כי ימות באהל
וכתיב היום ויפטר את
האהל על המשכן, מה
להלן בירי אדם, הא
נמי בעינן אהל העשוי
בירי אדם. איני והתנן
במסכת פרה פ"ג חצירות
היו בירושלים נטיות על
גבי סלע, ותחתיהן חלול
מפני קבר התהום כו'.
פ"י שאם יש שם קבר
במקום שיש חלול זה אהל
ואין טומאה בוקעת ועולה
למעלה מן האהל, לפיכך
ההניקות (ה)מתגדלים
באותן חצירות, וכן כשהיו
מוליכין אלו ההניקות מן
החצירות ההן להר הבית
היו מרכיבין אותן על גבי
שוורים, וכל גבי השוורים
לדלות, וההניקות יושבין
למעלה, שאם יש שם
קבר, הדלותות נכשות אהל
הזן מפסיקין בין הטומאה
לחניקות. ותנא ר' יהודה
אומר לא היו מביאין
דלותות אלא שוורים, והא
שוורים שאינו עשוי בירי
אדם, ומשני ר' אלעזר כי
בעי ר' יהודה אהל בירי
אדם (כ' טפח) [בטפח],
ומודה ר' יהודה כמלאו
אגרוף שהוא יותר מטפח,
בכתיב באבן או באגרוף,
שאע"פ שאינו בירי אדם,
אהל הוא. מדרגתו [ומודה]
ר' יהודה בשקיפין ובנקיקין
השלעים. והא דקתני לא
היו מביאין דלותות אלא
שוורים, אביי אמר הכי
קתני, לא הוצרכו להביא
לדלותות, דיי להם בשוורים.
רבא אמר חייש ר' יהודה,
הואיל ודעת ההניקות
גסה, שמא יוציא כו',
לפיכך אמר אין מביאין
לדלותות אלא שוורים.

יליף אהל אהל ממשכן, וא"ת אי ממשכן יליף חפילו עשוי צדי
אדם נמי לא יציא את הטומאה אלא פשתן כדאשכחן פרק
זמה מדליקין (שבת דף כו: וס) דתנן כל היוצא מן העץ אינו מטמא
טומאת אהללים אלא פשתן ויליף בגמרא אהל אהל ממשכן וי"ל דכל

המאהילים דמטמאים יליפין בספרי
זפרשה פרה בקל וחומר ממזרע
דמאי מניין עשירי שאל המאהילים
כאהל המה אחרת מה מזרע הקל
עשה זו כל המאהילים כאהל מה
החמור לא כל שכן דלגבי מזרע
כתיב מושבו ודרשינן בתורת כהנים
מושבו טמא מכאן אמרו הטמא יושב
תחת האילן וטהור עוזב טמא וא"ת
אם כן כי לא עשירי נמי צדי אדם יליף
בקל וחומר ממזרע וכי תימא אם
כן ג"ש מאי אהניא הא אינטיכא
ליה לדרשה דפרק זמה מדליקין דכל
היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת
אהלים ויש לומר דמושבו לא משמע לא
ריצוי ולא מיעוט לענין שאינו עשוי
צדי אדם ולרבי יהודה דמטמא
רחמנא גבי מני יליפין מזרע הקל
בקל וחומר ממת דלא מטמא ולרבנן
לא מחלק לא הכא ולא הכא ואף
על גז דסתם ספרא רבי יהודה
אמאי ספרי הלא דלין כרבי יהודה
דאמר בשמעתין מודה היה רבי
יהודה כמלא אגרוף וא"ת וכיון דשאר
המאהילים יליפין ממת ק"ו ממזרע
אם כן ימא דיו אלא מטמא עזברים
כמו קוצרי המה שהיו עזברים
באכסדרה ויש שם כלים דמזרע עוזב
אינו מטמא כאהל דמאי בתורת
כהנים וכדמנן במסכת נגעים פ' י"ג
(מ"ו) ומימיה לה פ"ק דקדושין (ג):

יש לומר דק"ו זה אינו אלא גלויי מילתא צעלמא הוא דלא יליפין
ממשכן למעוטי שאר המאהילים:
ומביאין נשים עוברות ויולדות. אע"פ שהיו התינוקות טמאים
בגדה ויולדות לא היו חוששין אלא לשומרן מטומאת
מת דבעיא האהא ומטומאה היוצא מגופו כגון צל קרי דמניא
במסכתא¹ שהיו מגדלין אותן עד שיהיו בני שבע שנים או שמנה
ולא יותר שלא יראו קרי וקצת תימיה מה מועיל מילוי זה שהיו
ממלאין בתינוקות סוף סוף בעינן איש בשעת קידוש שנותנין האפר
במים אלא בשעת האהא לרבי יהודה או לרבנן דמכוח פרק טרף
בקלפי (יומא דף מג:) יש לומר דמה שהיה יכול לתקן מתקין משום
מעלה דכולה מילתא מעלה צעלמא כדאיתא בדרש² (יומא) (דף כ:):
ועל גביהן דלחות. מאן דאמר בגיטין (דף כ:): וצמיר פרק כהן
גדול (דף נה): וצ"פ בכל מערבין (עירובין דף ל:): וזפרק בתרא
דחגיגה (דף נה): דהא זרוק לא שמיא אהל לחון צפני הטומאה
מאי למימר דקצר לה כרבי יהודה דאמר בשמעתין לא היו מביאין
לחות אלא שוורים שכריסותיהן רחבות ואע"פ שגם הם אהל זרוק
מ"מ צדיהו גלי רחמנא דחשידי אהל כדדרשינן מדכתיב (ויצו) (י)
וצעמנות וגידים מסוככין ומיהו לר' אליעזר דלקמן ודאי קשה
דמפרש טעמא דשוורים משום דמגינים על הרועה שלהם וקושא
דמטה משני משום דהויא אהל ערפי ולהאי טעמא קשה היכי
עבדינן למ"ד אהל זרוק לא שמיא אהל דאפי' שידה תיבה ומגדל לא חיישי:
דהכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה כלומר הכל שוין צין ר' עקיבא צין ר'
פ"ג [ומד] צריכין היו התינוקות להוות דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא היו צריכין להוות:
האי תנא מילוי ידים בעינן ולא שישלשל בחבל כך פירש בקונטרס ותימיה גדולה פירש דכחולו סתמי מוכיח במסכת פרה (פ"ג) משנה
(ו): שהיו מוליכין חבל כדי למלאות ואפילו נתמלא הכלי מאליו משמע דכשר צמולו דתנן במס' פרה פ"ה (מ"ו) השוקת ששכלע אין ממלאין
בה היתה כלי וצברה בסוד ממלאין עוד תניא במסכתא דפרה אמר לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל כחוקים של אצן היו תלויין
בקרני שוורים כיון ששמו שוורים לשמות נתמלאו הכוסות אמר להם אל תתנו מקום ללדוקים לרדות³ (אחריו) וגרמה לפרש דבהכי
פליגי רבי יוסי ורבנן דרבנן סברי משום ההוא פורתא לא חיישינן לקצר התהום ורבי יוסי חייש: **רביא נמי הבי.** משמע לכאורה שהיא
צרייחא והיא משנה שלמה במסכת אהליות (פ"ג מ"ו) סיפא דההיא דלעיל דהכי תנן התם רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי צדי
אדם אינו אהל ומודה בשקיפין וסלעים: **והררי דל דיש דה במה אגרופין.** תימיה היכי סלקא דעמא דמקשה שלא יועילו דלותות
והלא צדי אדם הוא דמדעת הונחו לשם אהל ועוד מאיה טעם יש לשוורים להועיל יותר מן הדלותות ובקונטרס פירש קא סלקא
דעמיה משום דאין דרך אהל צכך וכל שכן שוורים ולפי זה תיקשי ליה היא גופא וי"ל דקא סלקא דעמיה דבעלי חיים חשידי להאיל
טפי מדלותות ליחשז אהל אף על פי שאין דרך אהל צכך ולא שייך טעם זה אלא דצד התלוי בצכרא ולא למאי דילפינן ממשכן:
שדעתו שר תינוק גסה ע"יו. קסבר ר' רבי יהודה אהל זרוק שמיא אהל דמשמע הא לא מפני שדעתו גסה היו מביאין לדלותות
וצעמנות

אהל אהל ריבה. אהליו טובא כתיבי זפרשת פרה לרבות אף
העשוי מאליו: **מפני קבר הסהוס.** כל שם קבר התהום וטומאת
התהום שזכ"ס לשון ספק הוא כההוס שאינו גלוי. מפני קבר התהום
שכל העיר היו מסופקין שמה יש שם קבר ואין לו למת חלל טפח
וטומאה שהיא לרובא בוקעת ועולה
לקרע לכן היו נוטין אותה ע"ג כיפין
שאפי' שם קבר מתחת הרי חלל
מפסיק: **ומביאין נשים עוברות כו'.**
משום ההיא דתנן (פרה פ"ג מ"ו)
מטמאין היו את הכהן השורף את
הפרה ומטבילין אותו מיד להוציא
מלגן של דקוקין שהיו אומרים במעורבי
השמש היתה נעשית וכיון דטבול ויס
כשר זפרה עשו שם קבר מתחת הרבה
כדי שלא יחלזו בה תקנו כל מעשה
פרה בכלי גללים וכלי אבנים וכלי
אדמה שאין מקבלין טומאה והכהן
השורפה הוקיקוהו לפרישת שצעת
ימים ואין אחיו כהנים נוגעין זו
כדלמרינן בפ' קמא דיומא (דף כג):
ואמר מר מוין עליו כל שצעת ותקנו
שהיו התינוקות הללו ממלאין לו מים
לקדש בהן מי חטאת ומשום מעלה
תקנו שהיו טהורים מכל טומאה
וצמספתא⁴ שנינו עד שיהיו בני
שבעה ובני שמנה שנים מגדלין
אותן ולא יותר שלא ראו קרי:
ומביאין שוורים. כשהיו רוצים לילך
ולמלאות מים חיים מן השילוח:
וכוסם של אבן צדיהם.
שכל מעשיה היו בכלי אבנים
כדפרישית: **ירדו לטוח המים ומלאום.**
קסבר האי תנא מילוי בעינן ולא
שישלשל בחבל: **מפני קבר הסהוס.**
שמה יש כאן טומאה: **אלא שוורים.**

שכריסם רחבות ותינוקות יושבין עליהם וכריסן מפסיק שאין
התינוקות מלאהילין על הארץ ולקמן מפרש טעמא אמאי לא היו
מביאין דלותות. אלאהא אשמעינן רבי יהודה דשדרתן של שוורים שהיא
כעין גג וחלל של בהמה הוא האהל המפסיק ואע"ג דאין עשוי
צדי אדם: **כמלא אגרוף.** אהל שרחב כמלא אגרוף שהוא יותר
מטפח מודה רבי יהודה שאע"פ שאינו עשוי צדי אדם חשבו להיות
אהל דצמלא אגרוף מנינו חשבו למאור שאינו עשוי צדי אדם דתנן
באהלות (פ"ג מ"א וכלם פ"ג מ"ב) וצמס' בצורות מיימין לה
זפרק על אלו מומין (דף ל:): מאור שלא נעשה צדי אדם שיעורו
להוציא את הטומאה לארץ כמלא אגרוף והוא אגרופו של צן באצטין
ישנו גדול כראש כל אדם ובי אר"י דאין אהל היכא דאין עשוי צדי
אדם בטפח קאמר: **בשקיפין.** סלעים הנופלים ומתפרקין צרות ויש
חור גדול צמקוס עקירתן: **נקיקי.** ציקועין: **והרי דל דיש בה**
מה אגרופים. מן הקרקע עד הדלת וקא ח"ר יהודה לא היו מביאים
לחות קא סלקא דעמיה משום דאין דרך אהל צכך וכל שכן שוורים: כל
עיקר. (ה) לא משום דאין אהל אלא שלא תהא דעתו של תינוק גסה עליו
פריו"י בלע"ו שמתוך שאינו ירא ליפול והרי הוא בטוח כאילו הוא
צעליה רחבה ויוצא ראשו חוץ לדלת ומאחיל לפיכך מביאין שוורים בלי
לחות ומתוך שהוא ירא ליפול אינו מוציא ראשו להלן מן רחב השור:

בזכר

עבדינן למ"ד אהל זרוק לא שמיא אהל דאפי' שידה תיבה ומגדל לא חיישי:
דהכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה כלומר הכל שוין צין ר' עקיבא צין ר'
פ"ג [ומד] צריכין היו התינוקות להוות דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא היו צריכין להוות:
האי תנא מילוי ידים בעינן ולא שישלשל בחבל כך פירש בקונטרס ותימיה גדולה פירש דכחולו סתמי מוכיח במסכת פרה (פ"ג) משנה
(ו): שהיו מוליכין חבל כדי למלאות ואפילו נתמלא הכלי מאליו משמע דכשר צמולו דתנן במס' פרה פ"ה (מ"ו) השוקת ששכלע אין ממלאין
בה היתה כלי וצברה בסוד ממלאין עוד תניא במסכתא דפרה אמר לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל כחוקים של אצן היו תלויין
בקרני שוורים כיון ששמו שוורים לשמות נתמלאו הכוסות אמר להם אל תתנו מקום ללדוקים לרדות³ (אחריו) וגרמה לפרש דבהכי
פליגי רבי יוסי ורבנן דרבנן סברי משום ההוא פורתא לא חיישינן לקצר התהום ורבי יוסי חייש: **רביא נמי הבי.** משמע לכאורה שהיא
צרייחא והיא משנה שלמה במסכת אהליות (פ"ג מ"ו) סיפא דההיא דלעיל דהכי תנן התם רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי צדי
אדם אינו אהל ומודה בשקיפין וסלעים: **והררי דל דיש דה במה אגרופין.** תימיה היכי סלקא דעמא דמקשה שלא יועילו דלותות
והלא צדי אדם הוא דמדעת הונחו לשם אהל ועוד מאיה טעם יש לשוורים להועיל יותר מן הדלותות ובקונטרס פירש קא סלקא
דעמיה משום דאין דרך אהל צכך וכל שכן שוורים ולפי זה תיקשי ליה היא גופא וי"ל דקא סלקא דעמיה דבעלי חיים חשידי להאיל
טפי מדלותות ליחשז אהל אף על פי שאין דרך אהל צכך ולא שייך טעם זה אלא דצד התלוי בצכרא ולא למאי דילפינן ממשכן:
שדעתו שר תינוק גסה ע"יו. קסבר ר' רבי יהודה אהל זרוק שמיא אהל דמשמע הא לא מפני שדעתו גסה היו מביאין לדלותות
וצעמנות

(א) [שבת כו:]: (ב) [שבת כו:]: (ג) [שבת כו:]:
(ד) [פרה פ"ג מ"ג]:
(ה) [שם] מוס' עירובין
עט. ד"ה הרי"ן (ד) [שם] מוס'
פרה פ"ג ה"ב, (ה) [פרה
פ"ג ה"ב, (ו) [שם] ד"ה
פ"ג, (ז) [שם] פרק בתרא
דכזס דף ק"ג, (ח) [שם] ד"ה
אחרים, (ט) [שם] ד"ה
היה דבר זה חמיה ועי'
יטב ע"ו דמייט ספ"ג
דאהלות בשם מהר"ם,
(י) [עירובין ל:]:

תורה אור השלם

1. זאת התורה אדם כי
ימות באהל כל הבא אל
האהל וכל אשר באהל
יטמא שבעת ימים:
במדבר יט יד
2. ויפרש את האהל על
העשין וישם את מבטא
האהל ע"י מלמקה
באשר צוה יי את משה:
שמות יט יט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל עיקר
ולא:

מוסף רש"י

ותחתיהם חלל. שאם יש
קבר מפסיק החלל וצוין אין
קטמא בוקעת ממנו מן
החלל אלא טומאה לרובא
בוקעת ועולה עד לקרע
(בבב"ס ק"ג). ומגדלות
בניהם שם לפרה.
דמשום דמטמאין את הכהן
השורף את הפרה מפני
הלדוקים, עשו בה שאר
מעלות הרבה, שאין אחיו
כהנים נוגעין בו כל
שצעת ימי פרישותו והיו
אלו תינוקות נוגעין בו
(וי"ג): ממלאין מי חטאת
ומיין עליו (שם).
גביהן דלחות. להפסיק
בין התינוקות לקרע, שלא
יחלזו על קבר התהום
בנחתם למלאות מים חיים
לקדש מן השילוח (שם).
וכוסות של אבן. שכל
מעשה פרה בכלי גללים
בכלי אבנים שאין מקבלין
טומאה, כדלמא טעמא
בשמעתא קמייחא דסדר
יומא (שם ועי' יומא כג):